

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9So/62/2014
Identifikačné číslo spisu:	3013200623
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3013200623.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci navrhovateľa L. B., bytom B., proti odporkyni Sociálnej poisťovni, ústrediu, so sídlom Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 06.03.2014, č. k. 12Sd/210/2013-51, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 6. marca 2014, č. k. 12Sd/210/2013-51, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 23. júla 2013 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom zo dňa 06.03.2014, č. k. 12Sd/210/2013-51, krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 23.07.2013 a odporkyni nepriznal náhradu trov konania.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa § 38 a § 128 zákona č. 382/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v sume starobného dôchodku, určenej podľa piatej časti zákona č.100/1988 Zb. a pre výšku starobného dôchodku mu boli zhodnotené nielen doby služby policajta, ale aj doby zamestnania, posudzované podľa predpisov, ktoré upravujú všeobecný systém sociálneho poistenia. Rozhodnutie považoval za zákonné. Podľa názoru krajského súdu má navrhovateľ podľa § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších prepisov možnosť za obdobie dôchodkového poistenia, získané po 31. decembri 2003 podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov požiadať o zvýšenie už priznaného výsluhového dôchodku, ktorého suma bola určená podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, Útvar sociálneho zabezpečenia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže v Bratislave.

Námietku navrhovateľa, že doteraz nemá zhodnotené obdobie (tri a pol roka), počas ktorého sa staral o svojich chorých rodičov, krajský súd nepovažoval za dôvodnú, lebo navrhovateľ nepreukázal, že

požiadal Sociálnu poisťovňu v zmysle ustanovenia § 15 zákona o sociálnom poistení o opatrovateľský príspevok a nepodal prihlášku na dôchodkové poistenie, na základe čoho by sa dala hodnotiť uvedená doba.

Včas podaným odvolaním navrhovateľ namietal, že mu bol priznaný výsluhový dôchodok, nie starobný (ako mylne uvádza Sociálna poisťovňa i súd), a určený porovnávajúcim výpočtom podľa zákona č. 100/1988 Zb. Je pravdou, že mu podľa zákona č. 100/1988 Zb. bola vo výsluhovom dôchodku priznaná všetka preukázaná doba od 18. roku veku do odchodu na výsluhový dôchodok (civilná a aj služba príslušníka), nebola mu však priznaná doba štúdia od 15. do 18. roku veku, čo však krajský súd neriešil. Pokiaľ sa v rozsudku uvádza, že si nepodal prihlášku na dôchodkové poistenie za obdobie, čo sa staral o bezvládných rodičov, na opatrovanie si chcel uplatniť opatrovateľský príspevok, ale pri osobnej návšteve mu bolo povedané, že má príjem (výsluhový dôchodok), ktorý je vyšší ako opatrovateľský príspevok a preto mu neodporučili podať si žiadosť o finančný príspevok. Keďže nemal za opatrovanie príjem, nemal z čoho platiť dôchodkové poistenie. Rodičia ale nemuseli byť umiestnení v štátnom sociálnom zariadení, a štát s nimi nemal žiadne výdavky a starosť. Uvedenú dobu preukázal overeným čestným prehlásením o opatrovaní. Uvítal by, keby mu aj toto obdobie bolo hodnotené aspoň ako náhradná doba bez príjmu.

Trval na tom, aby mu Sociálna poisťovňa priznala starobný dôchodok tak, ako priznala mnohým podstatne mladším výsluhovým dôchodcom za nezhodnotené roky v civilnom zamestnaní a roky služby vo zvýhodnených kategóriách a dobu ďalšieho zamestnania k 31.5.2014, kedy už ukončí pracovný pomer, v rozsahu 7 rokov a 5 mesiacov odvodov do Sociálnej poisťovne. Žiadal, aby Sociálna poisťovňa zhodnotila ešte dôchodkovo nezhodnotené zamestnanie u VU 4650 Trenčín a roky vo zvýhodnených kategóriách a priznala mu starobný dôchodok. Ako výsluhový dôchodca platil 60 mesiacov úrazové a 79 mesiacov nezamestnanecké poistenie.

Vo svojom vyjadrení k odvolaniu zo dňa 07.05.2014 odporkyňa poukázala na to, že nárok na starobný dôchodok navrhovateľa podľa § 132 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. posúdil a sumu dôchodku aj so zohľadnením dôb zamestnania získaných vo všeobecnom systéme už určil Útvar sociálneho zabezpečenia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže v Bratislave. Stotožnila sa s právnym názorom krajského súdu, že navrhovateľ má možnosť za obdobie dôchodkového poistenia získané po 31. decembri 2003 podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov požiadať o zvýšenie už priznaného výsluhového dôchodku, ktorého suma bola určená podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, Útvar sociálneho zabezpečenia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže v Bratislave.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá a § 212 ods. 1 O. s. p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 O. s. p., keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. a § 211 ods. 2 O. s. p.), a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné priznať úspech.

Nemožno sa stotožniť s odôvodnením odporkyne v preskúmanom rozhodnutí ako aj v jej následných vyjadreniach v súdnom konaní, ktoré si osvojil aj krajský súd, že navrhovateľ má možnosť požiadať o zvýšenie už priznaného výsluhového dôchodku, ktorého suma bola určená podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení, útvar sociálneho zabezpečenia, ktorý dôchodok vypláca, a výsluhový dôchodok za dobu poistenia po vzniku nároku na tento dôchodok v tomto prípade zvýši útvar sociálneho zabezpečenia GR ZVJS po prevedení poistného na starobné poistenie od Sociálnej poisťovne na žiadosť útvaru sociálneho zabezpečenia GR ZVJS. Judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým odporkyňa uvedené tvrdenia odôvodnila (9So/134/2010), upravuje odlišný právny nárok; v uvedenom prípade bol poistencovi od 04.08.1999 priznaný starobný dôchodok podľa § 132 a § 133 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom poistení, ktorý sa následnou právnou úpravou (§ 125 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z.) považuje za výsluhový. Tento však naďalej zostáva dôchodkom starobným a za výsluhový sa iba považuje na účely jeho ďalšej výplaty z osobitného systému sociálneho zabezpečenia.

Práve tá okolnosť, že už raz bol priznaný starobný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, vylúčila možnosť vzniku ďalšieho nároku na taký istý druh dôchodku (starobný) podľa neskoršieho zákona o sociálnom poistení.

V preskúmvanej veci je však situácia právne odlišná. Navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z.

Navrhovateľ vykonával službu príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže od 15.05.1972 do 30.06.2003 (ďalej len „doba služby“). Ako doba služby v 1. kategórii funkcií mu na účely priznania výsluhového dôchodku v súlade s § 130 ods. 1 v spojení s § 129 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov bola zhodnotená doba služby v rozsahu 29 rokov od 15.05.1972 do 31.12.1999 (27 rokov a 231 dní) ako aj doba základnej vojenskej služby od 01.08.1967 do 29.07.1969 (1 rok a 363 dní) a ako doba služby v III. pracovnej kategórii doba od 01.01.2000 do dovŕšenia veku 55 rokov, teda do XX.XX.XXXX v rozsahu 3 roky a 112 dní. Doba služby po vzniku nároku na starobný dôchodok od XX.XX.XXXX do 30.06.2003 mu na účely výsluhového dôchodku hodnotená nebola.

Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 129 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa tejto časti (ďalej len „vojaci z povolania“), platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak.

Podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií.

V zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129), t. j. aj príslušníkov zborov nápravnej výchovy (neskôr Zboru väzenskej a justičnej stráže), zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

Navrhovateľovi nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., keďže vek 55 rokov nedovŕšil pred dňom 1. júla 2002.

Podľa § 175 zákona č. 100/1988 Zb. i § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby 1. a 2. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Keďže navrhovateľ do 31. decembra 1999 vykonával službu zaradenú do I. kategórie funkcií viac ako 20 rokov, v súlade s § 175 zákona č. 100/1988 Zb. a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. mu zostal zachovaný nárok na starobný dôchodok dovŕšením veku 55 rokov.

Navrhovateľ sa narodil XX.XX.XXXX. Dôchodkový vek 55 rokov podľa § 65 ods. 2 v spojení s § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. a § 175 zákona č. 100/1988 Zb. dovŕšil dňom XX.XX.XXXX. Uvedený dôchodkový vek napokon vyplýva aj z rozhodnutia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže z 11.07.2003, ktorým bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok.

Podľa § 255 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje

aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 255 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z., teda že obdobie výkonu služby získal v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok.

Odporkyňa v napadnutom rozhodnutí uviedla, že na nárok na výsluhový dôchodok, priznaný v sume starobného dôchodku, bola navrhovateľovi zohľadnená všetka preukázaná doba, teda doba štúdia od 23.04.1966 do 31.07.1967 v III. pracovnej kategórii, doba výkonu základnej vojenskej služby od 01.08.1967 do 29.07.1969 v I. kategórii funkcií, doba civilného zamestnania u zamestnávateľa Keramoprojekt, Trenčín od 01.08.1969 do 14.05.1972 v III. pracovnej kategórii, doba príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže od 15.05.1972 do 31.12.1999 v I. kategórii funkcií a doba príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže od 01.01.2000 do 30.06.2003 v III. pracovnej kategórii.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ v dobe od 01.09.1963 do 31.07.1967 študoval na strednej škole. Odporkyňa však navrhovateľovi hodnotila len dobu štúdia na strednej škole od 23.04.1966 do 31.07.1967.

Zo žiadneho ustanovenia zákona o sociálnom poistení nevyplýva, že by sa poistencovi, ktorému bol priznaný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu, nemali pre nárok na starobný dôchodok hodnotiť ostatné doby dôchodkového poistenia (doby tzv. civilného zamestnania).

Pokiaľ odporkyňa navrhovateľovi nehodnotila dobu štúdia a doby zamestnania v tzv. civilnom sektore, lebo podľa jej názoru tieto doby boli navrhovateľovi zhodnotené pre nárok na výsluhový dôchodok, taký jej záver je nesprávny.

Nebolo sporné, že navrhovateľovi bol od 01.07.2003 priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z., keďže splnil podmienku trvania služobného pomeru najmenej 15 rokov (§ 38 ods.1 uvedeného zákona). Na účely výsluhového dôchodku boli navrhovateľovi ako doba trvania služobného pomeru zhodnotené len doby od 01.08.1967 do 29.07.1969 a od 15.05.1972 do 30.06.2003. Z rozhodnutia GR ZVJS číslo : GR ZVJS-12981/120-03 z 11.07.2003 však nevyplýva, že by navrhovateľovi boli na posúdenie nároku na výsluhový dôchodok zhodnotené aj doby civilného zamestnania. Vyplýva z neho len to, že výsledná suma výsluhového dôchodku nesmie byť nižšia ako suma starobného dôchodku s prídavkom k tomuto dôchodku.

V zmysle § 128 zákona č. 328/2002 Z. z. suma výsluhového dôchodku policajta, na ktorý vznikne nárok v období po účinnosti tohto zákona do 31. decembra 2010, nesmie byť nižšia ako suma starobného dôchodku s prídavkom k tomuto dôchodku, na ktorý by vznikol nárok v tomto období podľa predpisov pred účinnosťou tohto zákona v sume určenej podľa predpisov pred účinnosťou tohto zákona.

Keďže výška výsluhového dôchodku 13857 Sk, vypočítaná podľa § 39 ods.1 zákona č. 328/2002 Z. z. (za 33 rokov služby) bola nižšia ako úhrn sumy starobného dôchodku 8282 Sk (vypočítaného podľa zákona č. 100/1988 Zb) za 37 rokov zamestnania a sumy prídavku k starobnému dôchodku 7369 Sk (vypočítaného podľa zákona č. 73/1998 Z. z.), výsluhový dôchodok mu bol priznaný v sume uvedeného úhrnu starobného dôchodku a prídavku k dôchodku (§ 128 zákona č. 328/2002 Z. z.).

Z ustanovení § 38, § 39 a § 128 ods.1 zákona č. 328/2002 Z. z. vyplýva, že nemožno stotožňovať dobu

pre vznik nároku na výsluhový dôchodok (trvanie služobného pomeru v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok) a spôsob určenia sumy výsluhového dôchodku.

Z evidenčných listov o dobách zamestnania však vyplýva, že okrem doby štúdia započítanej na účely výpočtu sumy výsluhového dôchodku navrhovateľ získal ďalšiu dobu štúdia a dobu civilného zamestnania.

Vzhľadom na uvedené mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok, nie starobný dôchodok. Rozhodnutie odporkyne z toho dôvodu považoval za nesúladné so zákonom z dôvodu jej nesprávneho právneho názoru a preto podľa § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne rozhodnúť o nároku na starobný dôchodok znovu, pričom pre nárok na starobný dôchodok ako dobu z osobitného systému vyhodnotí len dobu 33 rokov služby, hodnotiteľnej na účely výsluhového dôchodku. Po zhodnotení i dôb tzv. civilného zamestnania (poistenia) vrátane doby štúdia sa vysporiada i s otázkou navrhovateľom uplatnenej doby starostlivosti o rodičov. Vzhľadom na skutočnosť, že výsluhový dôchodok je potrebné v danom prípade v zmysle judikatúry najvyššieho súdu považovať za dávku v starobe, zistenú „teoretickú“ sumu starobného dôchodku môže krátiť v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (zákon č. 416/1991 Zb.). Súčasne rozhodne aj o nároku na zvýšenie takto určeného starobného dôchodku za doby poistenia navrhovateľa po vzniku nároku na starobný dôchodok. Nové rozhodnutie vo veci riadne odôvodní. Odvolací súd pritom dáva odporkyni do pozornosti, že doby poistenia od 01.01.2007 do 31.12.2012 u zamestnávateľa (Ministerstvo obrany SR) sú podľa evidenčného listu dôchodkového poistenia zamestnávateľom potvrdené ako tzv. civilné zamestnanie vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 veta prvá a v súlade s § 224 ods. 1 O. s. p. tak, že úspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal, nakoľko tento si nárok na ich náhradu neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.